

Skupina na visoki ravni za večjezičnost KONČNO POROČILO Skrajšana različica

Celoviti strategiji za večjezičnost naproti

Večjezičnost je že od Rimskih pogodb del politike, zakonodaje in praks Skupnosti. Sprva je bila povezana izključno z jezikovno ureditvijo za evropske institucije pa tudi za komuniciranje z organi in državljani držav članic. Prva uredba, ki jo je sprejel Svet Evropske gospodarske skupnosti (15. aprila 1958), je potrdila enakost uradnih jezikov držav članic in njihov status uradnih in delovnih jezikov evropskih institucij. To načelo se je ohranilo pri vsakem pristopu; spremeniti ga je mogoče le s soglasno odločitvijo Sveta.

Po Maastrichtski pogodbi (1992) je spodbujanje učenja jezikov in večjezičnosti posameznika ter poudarjanje jezikovne različnosti postalo temelj izobraževalne politike EU. Medtem ko je Skupnosti v devetdesetih letih prejšnjega stoletja podpirala učenje uradnih jezikov, pa se je v prvem desetletju novega stoletja začela uvajati politika poučevanja jezikov, temelječa na vključevanju in katere namen je spodbujanje učenja vseh jezikov, vključno z regionalnimi ali manjšinskimi, jeziki priseljencev in večjimi svetovnimi jeziki.

EU dolgo ni poskušala vzpostaviti koherentnega in celovitega okvira za svoje različne predpise, politike, prakse in pobude v zvezi z večjezičnostjo. „Večjezičnost“ je šele z odločitvijo predsednika Joséja Manuela Barrosa postala sestavni del delovnega področja enega od članov Komisije, ki mu je bila naložena odgovornost za večjezičnost v izobraževanju, kulturi, tolmačenju, prevajanju in objavah; to je bil znak za začetek razvoja koherentne in celovite jezikovne politike EU. Prizadevanja za razvoj takšne politike so se močno pospešila s 1. januarjem 2007, ko je „večjezičnost“ postala ločeno delovno področje, dodeljeno enemu od novih komisarjev, Leonardu Orbanu.

Dejstvo, da je večjezičnost postala eno od samostojnih področij politike EU, je jasen pokazatelj okrepljene zavesti Komisije o naraščajoči pomembnosti izziva večjezičnosti za evropski projekt. Zaradi širitve, enotnega trga in povečane mobilnosti znotraj EU, ponovne oživitve regij, na znanju temelječe družbe, priseljavanja v EU in globalizacije je ta izziv večjezičnosti dosegel popolnoma nove razsežnosti v smislu velikosti, zapletenosti in pomembnosti. To je najbolj očitno v medjezičnem in medkulturnem komuniciranju. Medtem ko je bil ta fenomen pred leti viden predvsem v obliki medosebnih izmenjav med ljudmi, živečimi v različnih državah članicah, pa so zdaj tako rekoč vse države članice EU same postale večjezične in večkulturne družbe, ki zahtevajo strategije za lažje komuniciranje na lokalni in regionalni ravni ter ravni držav članic, ki presegajo jezikovne in kulturne meje. Danes se na ozemljih držav članic govori in uporablja nič manj kot 450 različnih jezikov.

Skupina meni, da je vzpostavitev delovnega področja za večjezičnost več kot le združitev vseh služb Komisije, ki se tako ali drugače ukvarjajo z večjezičnostjo in so zdaj v pristojnosti enega komisarja, in tudi več kot priznanje soodvisnosti različnih večjezičnih dejavnosti. To delovno področje poudarja horizontalni značaj vprašanja večjezičnosti, tj. njegove pomembnosti za širok razpon politik, zlasti tistih, ki so v osrčju lizbonskega načrta.

Mandat Skupine na visoki ravni za večjezičnost (SVRV)

SVRV je bila ustanovljena s Sklepom Komisije 20. septembra 2006; njena ustanovitev in mandat sta neposredno povezana s prizadevanji Komisije za novo celostno strategijo za večjezičnost. Ustanovitev Skupine je bila prvič napovedana v Sporočilu Komisije *Nova*

okvirna strategija za večjezičnost (novembra 2005). Splošni mandat Skupine določa, da „zagotavlja podporo in svetovanje pri oblikovanju pobud ter daje nov zagon in ideje za celosten pristop k večjezičnosti v Evropski uniji“. Posebna naloga Skupine je „izmenjava idej, izkušenj in dobre prakse na področju večjezičnosti ter izdelava priporočil za Komisijo za ukrepe na tem področju“. V skladu s svojim splošnim mandatom in posebno nalogo je Skupina poskušala razviti ideje v zvezi s politikami in praksami v celotni Uniji ter oblikovati priporočila za konkretne ukrepe na ravni Skupnosti.

To poročilo vzporeja izsledke razmislekov Skupine s političnim programom komisarja Orbana, ki temelji na treh ciljih: (i) gospodarski konkurenčnosti, rasti in boljših delovnih mestih; (ii) vseživljenjskem učenju, medkulturnem dialogu in (iii) vzpostavitvi prostora za evropski politični dialog ter komuniciranju z državljani. Kakor je razvidno iz tega povzetka, dve široki področji večjezičnosti, ki ju obravnava Skupina – učenje jezikov oz. znanje tujih jezikov in podajanje jezikov (prevajanje in tolmačenje v različnih oblikah) – prečita vse tri cilje, ki so tudi sicer med sabo tesno povezani.

Izziv večjezičnosti je sprožil različne odzive in nasprotujoče si težnje v razmišljanju in vedenju. Veliko teh nasprotujočih si odzivov je mogoče pojasniti z dejstvom, da imajo jeziki različne vloge in opravljajo različne funkcije. Jeziki so sredstvo komuniciranja in obenem tudi pomemben vidik osebne, družbene in kulturne identitete – različni ljudje in skupine pa pripisujejo večjo pomembnost eni ali drugi posebni funkciji. Vendar pa je pomembno, da teh različnih funkcij kljub njihovi medsebojni povezanosti ne pomešamo med sabo, kadar obravnavamo konkretna vprašanja politike.

Vseživljenjsko učenje jezikov – ozaveščanje in motivacija

Poglabljanje ozaveščenosti o koristih učenja jezikov in znanja tujih jezikov

Priporočilo o bistvenih kompetencah za vseživljenjsko učenje, ki sta ga decembra 2006 pripravila Evropski parlament in Svet, opredeljuje „sporazumevanje v tujih jezikih“ kot eno od osmih bistvenih kompetenc, „nujnih za osebno izpolnitev, dejavno državljanstvo, socialno kohezijo in zaposljivost v na znanju temelječi družbi“. Poleg tega želi SVRV opozoriti na medkulturno vrednost in kognitivne koristi učenja jezikov. Učenje jezikov je dobro za urjenje pozornosti, zaznavanja, spomina, koncentracije, za povezovanje misli, kritično razmišljanje, reševanje problemov in sposobnost za delo v skupini. Poleg tega so te koristi za posameznika izjemno pomembne za dobrobit družbe na vseh ravneh.

Čeprav te utemeljitve, ki govorijo v prid učenja jezikov niso nove, pa niso dovolj znane staršem, mladini, organizacijam s področja izobraževanja in kulture, načrtovalcem in oblikovalcem politik. Zato je pomembno, da se za te skupine organizirajo informacijske kampanje, zlasti na lokalni in regionalni ravni ter ravni držav članic. Komisija mora dati pobude in se posvetovati z državami članicami ter zainteresiranimi stranmi glede najboljših načinov za nadaljnje ravnanje na vseh ravneh.

Za učenje jezikov v okviru formalnega izobraževanja je pomembno, da izobraževalni sistemi v državah članicah poleg jezika pouka zagotavljajo poučevanje/učenje dveh dodatnih jezikov od osnovne do konca srednje šole, tudi pri poklicnem usposabljanju, in da se učenje jezikov spodbuja na terciarni stopnji in pri izobraževanju odraslih.

Motiviranje

Motivacija je ena od ključnih elementov, če ne kar najključnejši element, za uspešno učenje jezikov. Krepitev motivacije učečih je *odločilen* element za dosego zaželenega preboja pri

učenju jezikov v Evropi. Ravno pri tem imajo šole in učitelji najpomembnejšo vlogo. Če imajo ljudje pozitivne izkušnje pri učenju jezikov v šoli, je zelo verjetno, da tudi pozneje v življenju nadaljujejo z učenjem jezikov. Vendar pa so pričakovanja glede tega, kaj lahko nudi formalna izobrazba, omejena, zato je treba ustvariti in ponuditi dodatne učne možnosti.

- Učenje jezikov bi moralo biti del prostočasnih dejavnosti, kot je na primer šport.
- Za otroke in mladino v šolski starosti bi moralo učenje jezikov postati tudi del dejavnosti zunaj izobraževalnega načrta in del obšolskih dejavnosti. Partnerstva med šolami, tandemi prek spletnega dopisovanja in jezikovni vikendi so le nekatere dejavnosti, ki so učinkovite v tem smislu. Poleg tega se lahko obseg ponujenih jezikov tako razširi. V zvezi z učenjem jezikov bi bilo treba podrobneje raziskati možnosti virtualnih skupnosti, ki presegajo geografske meje („klepetalnice“).
- Prizadevanja je treba usmeriti tudi v starejše učeče, zlasti v širši družbi. To je toliko bolj pomembno, ker je družina – vključno s starimi starši – pomemben dejavnik pri motiviranju otrok za učenje jezikov.
- Kot kažejo finske izkušnje, lahko mediji na načine, ki močno presegajo metode formalnega izobraževanja, motivirajo ogromno ljudi za učenje jezikov („zabavno izobraževanje“). Finske izkušnje so naznačile tudi različne vloge, ki jih lahko imajo različni mediji pri učenju jezikov zunaj formalnega izobraževanja. Medtem ko lahko televizijski programi in serije zbudijo zanimanje za druge kulture ter motivirajo za učenje jezikov ali osvežitev znanja že naučenih jezikov, je lahko spletišče v pomoč pri učenju jezikov preko spletnih strani z učnim materialom, iskalnimi dejavnostmi po internetu (webquest), vadnicami, izobraževalnimi portali itd.
- Televizijski programi s podnapisi so lahko učinkovito sredstvo za učenje jezikov, saj lahko spodbujajo funkcionalno pismenost in receptivno večjezičnost, zlasti zato, ker lahko gledalci/poslušalci doživijo določen jezik, kakor ga uporabljajo govorci tega jezika. Zato bi bilo treba spodbuditi televizijske družbe, ki običajno uporabljajo sinhroniziranje, da poleg običajnega sinhroniziranja ponudijo tudi podnapise, tako da imajo gledalci izbiro.
- Izjemna oživitvev regionalnih jezikov v Evropi dokazuje, da so se ljudje pripravljene učiti jezikov, kadar imajo za to dober razlog. Treba bi bilo raziskati učenje jezikov v takšnih regijah, da bi se raziskalo, kako bi se dalo uspešno prakso v teh regijah najbolje prenesti v druga učna okolja.

Dva vidika motivacije učečih si zaslužita posebno pozornost: (i) razlikovati je treba med zbuditvijo zanimanja in vzdrževanjem motivacije, pri čemer je slednja posebej pomembna za vseživljenjsko učenje; (ii) poudariti bi bilo treba motiviranje ljudi za učenje več jezikov in ne samo enega ter jih spodbuditi k razvijanju njim lastnih jezikovnih profilov.

Priporočila

- 1) Treba bi bilo dodatno razviti akcijske načrte Skupnosti, kot so programi Mladi v akciji, Evropa za državljane, Kultura, ter izmenjave v okviru programa Vseživljenjsko učenje, da bi se razširili stiki z drugimi jeziki in učenje drugih jezikov zunaj učnega programa.
- 2) Komisija bi morala spodbujati vzpostavitev lokalnih/regionalnih mrež za učenje jezikov v državah članicah, v katerih bi sodelovalo veliko različnih udeležencev, ter njihovo sodelovanje na evropski ravni.
- 3) Komisija bi morala podpirati projekte, namenjene seznanjanju zainteresiranih strani iz vse Evrope z uspešnimi strategijami za zbuditev zanimanja in vzdrževanje motivacije učečih, in spodbujati razvoj inovativnih strategij.

- 4) Komisija in države članice bi morale raziskati možnost za spodbujanje oblikovanja t. i. programov zabavnega učenja, namenjenih zbujanju zanimanja za druge jezike in kulture. Takšna možnost bi bila, denimo, letna nagrada za študente s področja filma/medijev za ideje, ki poglobljajo ozaveščenost o pomembnosti večjezičnosti.

Učenje jezikov za medkulturni dialog in socialno kohezijo

Učenje drugih jezikov je dragoceno za medkulturnost. Poleg spodbujanja odprtosti do kultur in vedenja drugih ljudi lahko jezikovno izobraževanje poglobi ozaveščenost o lastni kulturi in vrednotah ter spodbudi pripravljenost ter okrepi sposobnost za sporazumevanje in sodelovanje z ljudmi preko kulturnih meja.

Skupina je razpravljala o izzivih in prednostih naraščajočega števila različnih jezikov in kultur znotraj vsake države članice v različnih kontekstih.

Učenje jezikov v kontekstu priseljevanja

Finska izkušnja zabavnega izobraževanja ponazarja, zakaj bi mediji lahko imeli in bi celo morali imeti glavno vlogo pri odpravljanju ovir med različnimi skupnostmi, ki živijo v naših družbah, in sicer v obeh smereh. Priseljence, ki niso vključeni v izobraževalni sistem, bi lahko spodbudili, da premagajo stereotipe in se naučijo jezika države gostiteljice, državljane države gostiteljice pa bi lahko naučili ceniti kulturo določene priseljske skupnosti do te mere, da postanejo motivirani za učenje jezika te skupnosti.

Vse prepogosto se priseljence obravnava samo kot problem – otroci priseljencev ne dosegajo zadostnih rezultatov v šolah, odrasli priseljenci pa le minimalno obvladajo jezik države gostiteljice. Pogosto se spregleda dejstvo, da so priseljenci dragocen vir jezika. Če bomo znali ceniti jezike priseljencev med nami, lahko močno okrepimo motivacijo priseljencev, da se naučijo jezika države gostiteljice in – zakaj ne? – drugih jezikov, ter jim omogočimo, da postanejo kompetentni posredniki med različnimi kulturami.

Pogosto imajo mladi priseljenci druge in tretje generacije dobro razvite govorne/slušne spretnosti v jezikih svojih prednikov ali skupnosti, vendar ne znajo brati in pisati v teh jezikih. Mnogi med njimi so močno motivirani, da postanejo pismeni v teh jezikih. Šole, višje- in visokošolske ustanove ter ustanove za izobraževanje odraslih bi morale zagotavljanje posebnih učnih priložnosti za te ciljne skupine šteti za svojo nalogo. To bi bila pametna naložba, saj bi lahko ti ljudje pomagali vzpostaviti gospodarske stike v svojih izvornih državah in imeli dejavno vlogo v medkulturnem dialogu ter programih za vključevanje priseljencev novoprišlekov.

Skupnost ter prevajane in tolmačenje pravnih in sodnih vsebin

Zaradi povečane transevropske mobilnosti in priseljevanja v Unijo se je močno povečalo povpraševanje po tolmačenju in prevajanju pravnih in sodnih vsebin, pa tudi po tolmačenju in prevajanju v okviru Skupnosti in javnih služb, zlasti na lokalni in regionalni ravni. Države članice in organi na lokalni in regionalni ravni se ne smejo izogibati odgovornostim, ki jih imajo v tem smislu.

Literarno prevajanje

Spoštovanje, ki ga kažejo državljani za dobrobit evropske kulture, njene različnosti in identitete, je neposredno povezano z evropskim projektom. Skupina je pozdravila dejstvo, da Evropska komisija še naprej financira prevajanje evropskih literarnih del prek programa

Kultura 2007. Dobrodošle bi bile dodatne spodbude s strani javnosti ter nevladnih in zasebnih organizacij.

Priporočila

- (1) Evropski projekti, namenjeni spodbujanju medkulturnega dialoga, bi morali, kadar je le mogoče, dati ustrezno težo vidikom večjezičnosti.
- (2) Evropska Komisija bi morala spodbujati evropske projekte za skupen razvoj višje- in visokošolskih programov za prevajanje/tolmačenje pravnih in sodnih vsebin ter prevajanje/tolmačenje v okviru Skupnosti. Projekti bi se morali osredotočiti na ugotavljanje kompetenc, potrebnih za izvajanje ustreznih poklicev.
- (3) Svet Evrope si je za prednostno nalogo svojih dejavnosti na področju jezikov in izobraževanja zadal vključevanje priseljencev – tako šolskih otrok kot odraslih. Komisija bi morala na temelju že obstoječih posvetovanj in stikov s Svetom Evrope raziskati možnosti za začetek skupne pobude za boljšo ozaveščenost načrtovalcev in oblikovalcev politik o vprašanjih v zvezi z jezikovnim vključevanjem priseljencev.
- (4) EU bi morala oblikovati nagrado za prevajanje za izjemne dosežke v literarnem in strokovnem prevajanju.
- (5) Evropska komisija bi morala v duhu odprte metode usklajevanja povabiti organe v državah članicah ter druge zainteresirane strani, da raziščejo in si izmenjajo primere uspešne prakse vključevalnega in medkulturnega dialoga, ki se je razvil zaradi učenja in uporabe jezikov priseljencev s strani družb gostiteljic.
- (6) Raziskati bi bilo treba, kako na vključevanje in medkulturni dialog vpliva učenje jezika družbe gostiteljice s strani priseljencev prve generacije, učenje jezika prednikov s strani priseljencev druge in tretje generacije ter učenje jezikov priseljencev s strani članov družbe gostiteljice.

Vpliv jezikov na gospodarsko konkurenčnost, rast in boljša delovna mesta

Razmisleki po razpravi o študiji ELAN

Komisija je v svojem sporočilu iz leta 2005 v skladu z lizbonsko strategijo potrdila svoje prepričanje, da je znanje več jezikov pomembno za uspešnost gospodarstva EU v celoti, konkurenčnost posameznih družb in možnosti delavcev za zaposlitev. Komisija je proti koncu leta 2005 tudi naročila študijo o vplivu pomanjkanja jezikovnih spretnosti na evropsko gospodarstvo – *ELAN: vplivi pomanjkanja znanja tujih jezikov v podjetjih na evropsko gospodarstvo*. Študija, ki je zajela vso Evropo in je potrdila pomembnost jezikovnih in medkulturnih kompetenc za uspešno izvažanje, je bila izhodišče za razpravo Skupine glede vpliva jezikov na poslovanje.

Za prihodnji razvoj in delovanje politike so bile pomembne zlasti spodnje točke.

- Študijo ELAN bi moralo dopolniti več posebnih raziskav na nacionalni ali regionalni ravni, ki bi bile namenjene temu, da se zberejo dejstva in podatki, ki bodo navdušili in prepričali tako poslovna združenja kot javne organe.
- Marsikje v EU izobraževalne ustanove zdaj sodelujejo v rednem in strukturiranem dialogu s podjetji in poslovnimi organizacijami. Takšni dialogi bi morali vključevati vprašanje jezikovnih in medkulturnih kompetenc, tako da bi lahko izobraževalne ustanove prilagodile svoje ponudbe zahtevam podjetij, obenem pa pomagale podjetjem pri oblikovanju boljšega razumevanja njihovih lastnih potreb. Pri ocenjevanju jezikovnih potreb podjetij bi bilo treba obravnavati ne samo vprašanje, kateri jeziki so potrebni, temveč tudi vprašanje, za kakšno komuniciranje je določen jezik običajno potreben.

- Ustanove visokega šolstva in druge organizacije, ki izdelujejo raziskave o razvoju poklicnih poti, bi morale vprašanja o jezikih in z njimi povezanih spretnostih vključiti v svoje vprašalnike.
- Povpraševanje po večjih svetovnih jezikih, kot so arabščina, kitajščina, hindujščina, japonsčina in ruščina, je vedno večje in trenutno teh potreb ni mogoče zadovoljiti. Treba bi bilo storiti dvoje: (i) izobraževalni sistemi in ustanove bi morali popestriti svojo ponudbo; (ii) poučevanje teh jezikov bi bilo treba profesionalizirati, kar vključuje oblikovanje vseevropskih meril.
- Naraščajoče število govorcev drugih jezikov v družbah držav članic pomeni znaten gospodarski potencial, ki ga je treba v celoti raziskati in dodatno razviti. Mnogi priseljenci so vključeni v mednarodne mreže in lahko zato vzpostavijo poslovne stike v drugih državah in celinah.
- Zaradi pomembnosti znanja jezikov za gospodarstvo in delavce same je treba zagotoviti, da se potrdira o znanju jezikov, kot sta Europass in dodatek k diplomam Europass, ustrezno uporabljata.
- Da bi spodbudili učenje jezikov v poklicnem usposabljanju, je treba razviti večjezične vire za poklicno usposabljanje, ki bi se uporabljali v ustanovah za poklicno usposabljanje.
- Treba je razviti vire, ki poudarjajo dodatno vrednost jezikovnega znanja za večjo zaposljivost, in bi bili na voljo svetovalcem poklicnih poti.
- Hitro razvijajoča se in razvejana jezikovna industrija je zaradi novih poklicnih profilov in zaposlitvenih možnosti pomemben dejavnik v evropskem gospodarstvu. Pomembno je, da ustanove visokega in višjega šolstva ter druge organizacije za usposabljanje pripravijo študente za ta novi sektor delovnega trga.

Priporočila

- 1) Evropska komisija bi morala spodbuditi vzpostavitev regionalnih mrež ali platform med izobraževalnimi ustanovami in podjetji ter njihovo povezovanje na evropski ravni. V ta namen bi bilo treba pripraviti projekt ali projekte, namenjene vprašanjem, kot so cilji in dejavnosti regionalnih mrež, načini, kako jih vzpostaviti, članstvo in delovni modeli. Dodatni vrednosti evropskega sodelovanja, vključno s cilji in dejavnostmi, je treba posvetiti posebno pozornost.
- 2) Evropska komisija bi morala spodbujati raziskave ali študije o načinih, kako raziskati in dodatno razviti razpoložljive jezikovne vire v priseljenjskih skupnostih, s posebnim namenom, da se pomaga podjetjem pri njihovih prizadevanjih za izvoz.
- 3) Evropska komisija bi morala raziskati dodatne priložnosti za uporabo Evropskega socialnega sklada, strukturnih skladov ter Kohezijskega sklada za podpiranje učenja jezikov z namenom večje zaposljivosti in gospodarske uspešnosti.
- 4) Evropska komisija, po možnosti v sodelovanju z Evropskim parlamentom in Svetom, bi morala razviti evropsko oznako, ki bi se podelila malim in srednjim podjetjem, ki bi dosegla uspeh z vzornim jezikovnim in kulturnim upravljanjem, vključno z učinkovitim razvojem osebja.
- 5) Treba bi bilo raziskati odnos med znanjem tujih jezikov in ustvarjalnostjo.

Oblikovanje evropskega prostora za politični dialog in komuniciranje z državljani

Jezikovna ureditev, ki so jo določili ustanovitelji Skupnosti, je povzročila nastanek prevajalskih in tolmaških služb, ki po velikosti in kakovosti nimajo primerjave. Te službe so zaradi razvoja v Uniji in zunaj nje trenutno pred izzivi, s kakršnimi do zdaj še niso bile soočene.

Spremembe v komuniciranju med Komisijo in državljani

Skupina je proučila novejša prizadevanja Komisije, kako se približati državljanom na nove načine, kot so večjezične spletne klepetalnice, večjezično spletno poročanje o evropskih dogodkih in spletno prevajanje. Proučila je tudi strategije, ki jih uporabljata generalna direktorata za tolmačenje in prevajanje za obvladovanje povečanega povpraševanja po njunih storitvah, do katerega je prišlo zaradi nedavnih širitev. Določena so bila naslednja prednostna področja.

- Zaradi sprememb v upravljanju prevajanja in tolmačenja, do katerih je prišlo zaradi povečanega števila uradnih jezikov – rele, retour in povečana uporaba zunanjih prevajalcev, tolmačenje na daljavo –, se kakovost ne sme poslabšati. Vsem vpletenim mora biti razumljivo, da ima kakovost svojo ceno.
- Absolutno prednost mora imeti prevajanje zakonodaje EU v vse uradne jezike.
- Izboljšave v komuniciranju z državljani niso samo vprašanje uspešnega obvladovanja večjezičnosti ali uporabe novih oblik komunikacijske tehnologije, temveč tudi vprašanje jezika, ki ga lahko državljani razumejo. Za to bi bili potrebni strokovnjaki za večjezično komuniciranje.
- Kljub temu, da sta in bosta ostala prevajanje in tolmačenje v osnovi človeški dejavnosti, pa bi morale jezikovne storitve EU še naprej ohranjati vodilno mesto v razvoju novih tehnoloških orodij.
- Politična razsežnost prevajanja in tolmačenja je bila sprva povezana s komuniciranjem na ravni Skupnosti in mednarodni ravni, v zadnjih desetih letih pa je pomembnost prevajanja in tolmačenja za delovanje večjezičnih družb v državah članicah, na regionalni in lokalni ravni in torej za nadaljnji razvoj evropskega projekta postala široko priznana (glej nagovor komisarja Orbana na 11. univerzitetni konferenci GD SCIC z dne 11. maja 2007).

Priporočila

- 1) Po uspehu evropskega magisterija iz konferenčnega tolmačenja bi morala Evropska komisija spodbujati in podpirati razvoj programov za pridobitev evropskih/mednarodnih diplom iz tolmačenja in prevajanja, ki bi pomagali odpraviti trenutno in po pričakovanjih tudi prihodnje pomanjkanje posebnih jezikovnih kombinacij. Projekt evropskega magisterija iz prevajanja (EMT – European Master in Translation) je dober primer tega, kaj je treba storiti. Pričakuje se lahko, da bi se v okviru teh mednarodnih programov raziskale možnosti, ki jih nudi učenje na daljavo.
- 2) Evropska komisija bi morala proučiti možnost podpiranja evropskega projekta ali projektov za skupni razvoj visoko- in višješolskih programov za usposabljanje strokovnjakov za večjezično komuniciranje. Podobno bi morala Evropska komisija spodbujati oblikovanje projektov za skupni razvoj nadaljevalnih izobraževalnih modelov/tečajev za pridobitev novih poklicnih kompetenc in znanja (npr. uporaba tehnoloških orodij).
- 3) Evropska komisija bi morala sklicati sestanek vodilnih strokovnjakov na področju višje- in visokošolskega izobraževanja, zadevnih ustanov in organizacij ter organov držav članic, da proučijo, katera vprašanja glede prevajanja, tolmačenja in večjezičnega komuniciranja je treba obravnavati na evropski ravni in kateri način bi bil za to najboljši.

Oblikovanju evropskega javnega prostora naproti

Vzrok za dejstvo, da se zdi Komisiji in članom Evropskega parlamenta težko obvladati pozornost javnosti v državah članicah, je zlasti v tem, da se mnenja v Evropi oblikujejo

znotraj ločenih nacionalnih okvirov. Evropejci v glavnem ne vedo za politični načrt EU in tudi ne za politične načrte v drugih državah članicah. „Demokratski deficit“ in pomanjkanje evropske identitete sta glavni oviri za nadaljnji razvoj evropskega projekta. Med ukrepi, s katerimi bi preseгла trenutno stanje, je Skupina obravnavala naslednje: ustanovitev evropskih časopisov, ki bi bili v lasti evropskih družb in bi jih vodili evropski uredniki; postavitve večjezičnih spletnih strani s članki iz revij in časopisov, ki izhajajo v različnih državah članicah; oblikovanje večjezičnih televizijskih programov, od katerih bi se lahko pričakovalo, da bodo pritegnili velik delež prebivalcev v vseh državah članicah, ter programov, za katere bi bilo verjetno, da bodo zbudili zanimanje za dejavnosti in politike Unije. Seveda ti in podobni predlogi niso kratkoročne narave, temveč bodo zahtevali pripravo in uresničenje novih pobud v evropskih institucijah in tudi sicer.

Zaključne opombe

Skupina meni, da je zelo napredovala pri ugotavljanju in opredeljevanju precej novih vidikov izziva medjezičnosti, s katerim se sooča Unija, in razvitju velikega števila zamisli o tem, kako bi se lahko lotili teh vidikov. Skupina upa, da bodo Komisija in druge zainteresirane strani uporabile te zamisli.

Skupina je tudi ugotovila, da je na mnogih področjih potrebno novo znanje in je določila precejšnje število tem, v katere je treba usmeriti prizadevanja evropskega raziskovanja, na primer znotraj sedmega okvirnega programa. Opredeljene teme zadevajo na primer spremenljive vzorce v večjezičnosti pri otrocih in mladini zaradi transevropske mobilnosti in priseljevanja v Unijo; možnosti jezikovne tehnologije za nespécializirane uporabnike drugih jezikov; prednosti in omejitve uporabe angleščine kot lingue francae; evropsko večjezično pestrost in njen vpliv na pridobivanje, prenos in uporabo znanja; pomembnost znanja tujih jezikov za zaposljivost in mobilnost evropskih delavcev; nove potrebe za posredovanje jezika; uspešne dejavnike pri učenju jezikov zunaj formalnega izobraževanja; učenje jezikov v višji starosti; večjezičnost kot sredstvo za celovito vključevanje.

Člani SVRV upajo, da bodo njihovi razmisleki in ugotovitve lahko koristili načrtovalcem in oblikovalcem politik pri načrtovanju poti za naprej. Zlasti upajo, da bodo izsledki njenih razmislekov informativni za ministrsko konferenco, predvideno za začetek leta 2008, in uporabni za sporočilo Komisije o novi strategiji za večjezičnost, ki naj bi bila predstavljena v drugi polovici leta 2008.